

AKADRO
YAYINLARI

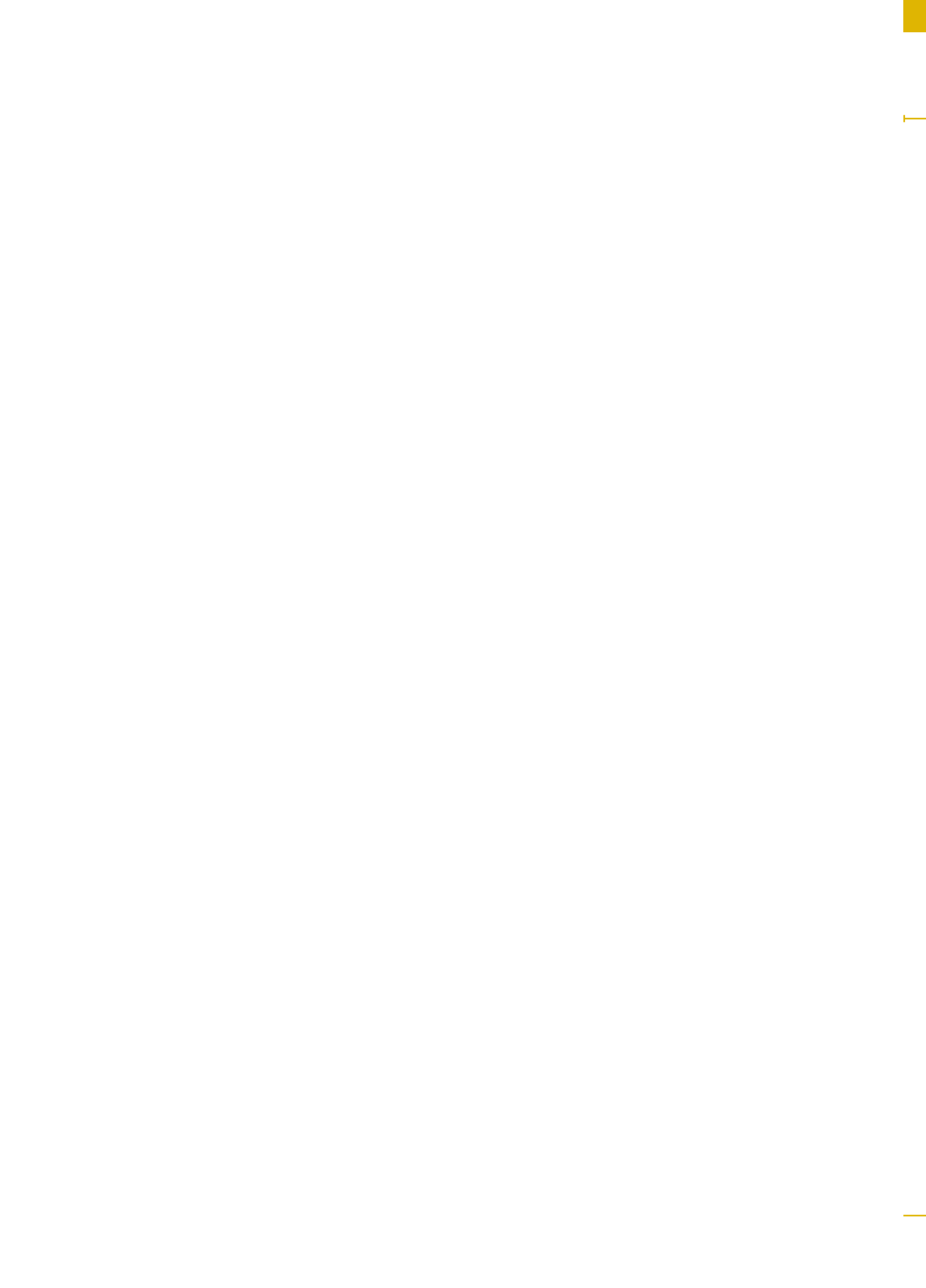
KAYMAKAMLIK

Soner CEYLAN -Erman ERBAYKAL

Alper HIÇDÖNMEZ - Emre DOĞAN - Orhan BİLİR - Sertaç ÖZBEY

1. DENEME ÇÖZÜM KİTAPÇIĞI

GENEL YETENEK GENEL KÜLTÜR ÇÖZÜMLERİ

1. Arkadaşlar bu tip sorularda farklı sözcükler kullanarak aynı düşünceyi anlatan ifadeyi bulmaya çalışmalıyız. Ve eleme yönteminden yararlanmalıyız. Bu tip sorularda doğru cevaba çoğu kez diğerlerinin olmazlığından ulaşıyoruz. Cümledeki "kendi karakteri" kelimesi "şairin duygularını" ifade eder. Dolayısıyla "sözcüklere kendi karakterinin çekicini vurması", şairin sözcüklere duygularını yansıtması ile mümkün olur.

CEVAP E

2. Dürüstlük, doğruluk, iyilik gibi insanın özünde var olup --- bazı nitelikler ; kişi ne denli --- , elverişsiz ortamlarda bulunursa bulunsun kaybolmaz ve uygun ortamlarda her zaman ortaya çıkar.

Birinci boşluktan önceki " insanın özünde var olup" ifadesinden bu niteliklerin doğuştan geldiğini anlarız. İkinci boşluktan sonraki " elverişsiz ortamlar" ifadesinden de "bozuk" sözcüğüne ulaşıyoruz.

CEVAP C

3. " Karakterini tarihin koridorlarında yürüyerek kuran kutsal kent." cümlesindeki "karakter" sözcüğü ile şehrin dokusu, "tarihin koridorları" ifadesi ise şehrin geçmişini anlatmaktadır. Cümlenin bütününde ise "bugünkü dokusunda, geçmişindeki önemli olguların etkili olduğu" anlatılmaktadır.

CEVAP B

4. Parçada unutulup gitmek istemeyen kişilerin yazı yazarak, yapıtlar üreterek bunu sağlamaya çalıştığı üzerinde durulmuştur. Hatta yazma yazmanın unutulmaya karşı bir refleks olduğundan bahsedilmiştir.

CEVAP E

5. Paragrafta geleceğin sürücüsüz otomobillerinin faydaları anlatılmış, olumsuz herhengi bir yönünden bahsedilmemiş. Aracın üretim maliyeti ile ilgili herhangi ifade kullanılmamıştır. Bu nedenle parçada vurgulanan düşünce "kalıcı yapıtların, kişilerin unutulmasını engelleyeceği" yargısıdır.

CEVAP A

6. Bu düşünce sisteminde kaliteli yaşam için olumlu düşünmek şarttır. Ayrıca paragraftaki " ...olumlu bakış açısıyla, ruhsal bozuklukların ve bedensel rahatsızlıkların önleyebileceğini düşünüyorlar. Ayrıca bu düşünce sistemi ile karşılaşılan sıkıntılarla daha kolay baş etmenin mümkün olduğunu söylüyorlar." ifadesi D seçeneğindeki "Hayata olumlu bakmak, kaliteli bir yaşam sürmemize yardımcı olur." yargısına ulaşmamızı sağlamaktadır.

CEVAP D

7. Parçada kimyasal ürünlerin kısa ve uzun süreli olumsuz etkileri üzerinde durulmuştur ve olumsuz etkileri konusunda istisnası olan herhangi bir kimyasal üründen bahsedilmemiştir. Bu nedenle parçadan " Kimyasal ürünlerin bir kısmı sağlık açısından zararsızdır." ifadesine ulaşılamaz.

CEVAP E

8. Parçadan "Tanımlara bağlı kalan yazarlar özgün ürünler ortaya koyamaz." gibi kesin bir yargıya ulaşılamaz. Çünkü bir yazar tanımsal niteliklere uyararak da özgün eserler ortaya koyabilir ki böyle birçok eser vardır. Tanımlara uymanın yaratıcılığı engellemesi farklı bir şeydir, özgün eser yazmamak farklı bir şeydir.

CEVAP D

9. Parçada büyük bilim insanlarını diğer bilim insanlarından ayıran yön üzerinde durulmuştur. Bu yön de "... herkeste parça parça ve karmaşık olarak var olan bilgileri, düzenli ve sistemli bilgiler hâline getiririp insanlığın hizmetine sunmalarıdır." Ayrıca "bunu her bilim insanı başaramaz." demesi de bizi A seçeneğine götürmektedir.

CEVAP A

10. Cümleleri sıralarken üç şeye dikkat edilmelidir: Cümleler arasındaki anlam ilişkisi, kelime tekrarları ve olayların meydana geliş sırası.

Açıklanmaya en uygun, en genelleyici yargıyı bulup başa koyarız. Diğer cümleleri anlamca birbirini devam ettirecek şekilde sıralarız.

Cümlelele anlamlı bir bütün oluşturabilmek için sıralama IV- II- V- I- III şeklinde olmalıdır.

CEVAP E

11. Paragraftaki I,III, IV ve V. cümleler anlamca birbirini tamamlayan, birbirini devam ettiren cümlelerdir. I ve III. cümleler okumanın yararlarından bahsederken araya giren II. cümledeki "bir köşeye çekilip tek başına kalma" durumu parçanın bütünlüğüyle doğrudan ilgili değildir.

CEVAP B

12. Arkadaşlar boşluk doldurma sorularında boşluğa getirilecek cümle kendinden önceki ve kendinden sonraki cümlelerle "dil ve düşünce yönünden" uyumlu olmalıdır. Sorudaki özellikle boşluktan hemen sonraki cümlede belirtilen " Onun yeni sayılarını dört gözle bekleriz; ötekilerden ise uzak dururuz." cümlesiyle "dil ve düşünce yönünden" uyumlu olan cümle " Okur olarak bunların içinden beğenimize, düşüncelerimize uygun düşeni benimseriz." yargısıdır.

CEVAP C

13. Ünlü romancı, yazar oluşunun öyküsünü kısaca şöyle anlatıyor (:)"Yazarlığım ilkokulda başladı, ortaokulda ilerledi (,) üniversitede kemale ulaştı (:) bunda emeği geçen insanlar sağ olsunlar(,)var olsunlar. Onların emeğini nasıl inkar ederim (?"

- (:) Aktarma sözü belirtti.
(,) Sıralı cümleleri ayırdı.
(;) Sıralı cümle gruplarını ayırdı
(,) Sıralı cümleleri ayırdı.
(?) Sözde soru cümlesini belirtti

CEVAP A

14. Cümledeki "Sivas Kangalı" ifadesinde ikinci sözcüğün ilk harfi küçük olmalıdır. Çünkü yer isimlerinden sonra gelen yiyecek, içecek, hayvan tür adları özel isim değildir. Örneğin Adana kebabı, Van kedisi, Brüksel lahanası vb...

CEVAP A

15. Mondros Mütarekesi I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu ile İtilaf Devletleri arasında imzalanan ateşkes antlaşmasıdır. Osmanlı İmparatorluğu adına Bahriye Nazırı Rauf Bey tarafından, Limni adasının Mondros Limanı'nda demirli Agamemnon zırhlısında 30 Ekim 1918 akşamı imzalanmıştır. Bu antlaşma ile beraber Osmanlı İmparatorluğu fiilen sona ermiştir. Antlaşmayı imzalayan " İstanbul Hükümeti Ahmet İzzet Paşa" dır.

CEVAP B

16. Atatürk Döneminde açılmış önemli eğitim kültür kurumlarından bazıları şunlardır:

Ankara Hukuk Mektebi (1925)

Gazi Eğitim Enstitüsü (1925)

Ziraat Enstitüsü (1926)

Yüksek Maden Mektebi

Güzel Sanatlar Akademisi (1928)

İstanbul Üniversitesi (1933)

Ankara Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi (1936)

Ankara Siyasal Bilgiler

Ankara Devlet Konservatuvarı (1936)

Türk Tarih Kurumu (1931)

Türk Dil Kurumu (1932)

Halkevleri ve Halkodaları (1932)

Orta Doğu Teknik Üniversitesi ya da kısaca ODTÜ, 15 Kasım 1956 tarihinde, zamanın Türkiye başbakanı Adnan Menderes döneminde açılmıştır.

CEVAP E

17. Nüfus Mübadelesi Türkiye ile Yunanistan Krallığı arasında kendi vatandaşlarının antlaşmalar gereğince zorunlu göç ettirilmesine verilen isimdir. Mübadele boyunca ülkemizde yaşayan Rumlar Yunanistan'a göç etmiştir. Aynı şekilde Yunanistan'da yer alan Türkler de ülkemize giriş yapmışlardır.

CEVAP E

18. Güftesi, Anadolu'da Millî Mücadele'nin devam ettiği sırada Mehmet Âkif Ersoy tarafından kaleme alınmıştır. Şairin Kurtuluş Savaşı'nın kazanılacağına olan inancını, Türk askerinin yürekliliğine ve özverisine güvenini, Türk ulusunun bağımsızlığa, Hakk'a, yurduna ve dinine bağlılığını dile getirir. Şiir, 12 Mart 1921'de I. İnönü Savaşı'nın kazanılmasının ardından Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından İstiklâl Marşı olarak kabul edilmiştir.

CEVAP D

19. 1877 yılında Rus Çarı II. Alexander'ın Osmanlı'ya savaş ilan etmesi ile başlayan ve Türk tarihine **93 harbi** olarak geçen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Osmanlı ağır bir yenilgi aldı. Rus orduları İstanbul'a girerek eski adı Ayastefanos olan Yeşilköy'e kadar ilerledi. Rusya ile Osmanlı arasında yapılan görüşmeler sonucunda 3 Mart 1878 tarihinde **Ayastefanos Antlaşması** imzalandı. Bu antlaşma ile Osmanlı'nın Balkanlardaki hakimiyeti son buluyor ve Rusya Balkanlara tamamen hâkim oluyordu. Bu durum Avrupalı devletleri rahatsız etti. Avrupa devletleri Rusya'ya baskı yaparak antlaşmanın yeniden gözden geçirilmesini istedi. Bu sırada İngiltere Kıbrıs'ın kendisine verilmesi şartı ile Osmanlı'ya yardım edeceğini bildirdi. II. Abdülhamid'in bunu kabul etmesinden sonra 13 Haziran 1878 tarihinde Almanya Şansölyesi (Başbakan) Bismark'ın başkanlığında Berlin'de, Osmanlı, Rusya, İngiltere, Almanya, Fransa, Avusturya-Macaristan ve İtalya'nın katılımıyla bir kongre toplandı. Belirlen Kongresi'nin sonunda 13 Temmuz 1878 tarihinde Ayastefanos'un ağır şartlarını hafifleten Berlin Antlaşması imzalandı. İmzalanan **Berlin Antlaşması** ile Ayastefanos Antlaşması kâğıt üzerinde kaldı ve Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki varlığı bir süre daha devam etti. **Berlin Kongresi**'nde 1876 yılında moratoryum ilan eden Osmanlı Devleti'nin borçları da gündeme geldi. Kongrede alacaklı devletler Osmanlı maliyesini yönetecek çok uluslu bir mali komisyon kurulmasını talep etti.

CEVAP D

20. 31. Osmanlı padişahı Abdülmecid döneminde 3 Kasım 1839 tarihinde Hariciye Nazırı (Dışişleri Bakanı) Koca Mustafa Reşid Paşa tarafından Gülhane Parkı'nda okunan Tanzimat Fermanı (Gülhane Hatt-ı Hümayûnu), Osmanlı maliyesi de dahil olmak üzere birçok alanda yenilik yapılmasını gerektirdi. Bu yeniliklerin yapılabilmesi için kaynak arayışları hızlandı. Bu amaçla 1840 yılında ilk kağıt paralar olan "kaime-i nakdiye-i mutebereler", kısaca "kaimeler" esas olarak kamu harcamalarının finanse edilmesi için tedavüle çıkarıldı. Kaimeler bugünkü anlamda banknot olmaktan çok, bir anlamda "hazine bonusu niteliğindedir.

İlk dönemlerde kaimeler elle yapılır ve her birine resmî mühür basılırdı. Ancak taklidi kolay olduğu için kağıt paraya olan güvenin azalması nedeniyle kaimeler 1842 yılından itibaren matbaada basılmaya başlandı. Artan bütçe açıklarını finanse edebilmek için sürekli kaimeler basıldı ve bu nedenle kaimelerin yabancı paralar karşısındaki değeri hızla düşmeye başladı. Bunun üzerine Osmanlı Devleti 1845 yılında Galata bankerlerinin ileri gelenlerinden iki tanesi ile bir anlaşma yaptı. Bu anlaşma ile ithalatın finansmanının sabit bir döviz kuru üzerinden bu bankerler tarafından dış mali piyasalara yazılacak poliçelerle finanse edilmesi uygulamasına başlandı. Daha sonra bankerler bu işlemleri yapmak üzere Osmanlı'dan banka kurma izni talep ettiler. Abdülmecid tarafından bu talebin kabul edilmesi sonucu 1847 yılında İstanbul Bankası (Bank-ı Dersaadet) kuruldu. Böylece İstanbul Bankası Osmanlı İmparatorluğu'nda kurulan ilk banka olma ünvanına sahip oldu. Sadece 5 yıl faaliyet göstermesine rağmen, bu süreç içerisinde kaimelerin dış değerinin sabit kalması yönünde önemli katkılarda bulundu.

Ottoman Bank (Bank-ı Osmanî) 1856 yılında kuruldu.

Ziraat bankası 1888 yılında kuruldu

Osmanlı İtibar-i Milli Bankası 1917 yılında kuruldu.

İş Bankası 1924 yılında kuruldu.

CEVAP D

21. Cumhuriyet 29 Ekim 1923 tarihinde gerçekleşen oturumda Gazi Mustafa Kemal'in hazırladığı anayasa değişikliği teklifinin kabul edilmesi ile ilan edildi.

İş Bankasının Kurulması

Tüccar grubu tarafından alınan "bir ticaret bankasının kurulma" kararı doğrultusunda 26 Ağustos 1924 tarihinde **İş Bankası** kuruldu. Cumhuriyet döneminin ilk ulusal bankası olan İş bankası ilk Genel Müdürü Celal Bayar'ın liderliğinde iki şube ve 37 personel ile hizmete başladı. Nominal sermayesi 1 milyon TL'ydi. Bu sermayenin fiilen ödenen 250 bin TL'lik bölümü ise bizzat Mustafa Kemal tarafından karşılandı.

Tütün Rejisinin Kaldırılması

Çiftçi grubu tarafından alınan "rejinin kaldırılması" kararı doğrultusunda 26 Şubat 1925 tarihinde **Tütün Rejisi** kaldırıldı ve 1 Mart 1925 tarihinde mal varlığı devlet tarafından satın alınarak tüm hak ve yükümlülükleri devlete devredildi.

Kabotaj Kanununun Kabul Edilmesi

Bir devletin, kıyılarındaki limanlar arasında yapılan deniz taşımacılığı hakkının yalnız kendi bayrağını taşıyan gemilere tanınması hakkına **kabotaj** denir. Osmanlıda kapitülasyonlardan dolayı deniz ticaretinin büyük çoğunluğu yabancıların kontrolündeydi. Lozan Barış Antlaşması ile kapitülasyonlar kaldırıldıktan sonra, yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanan "**Kabotaj Kanunu**" 20 Nisan 1926 tarihinde TBMM kabul edildi ve 1 Temmuz 1926 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu kanuna göre "Türkiye limanları ve sahilleri arasında yük ve yolcu taşınması ile kılavuzluk ve römorkaj hizmetleri, Türk Vatandaşları ve Türk Bayrağı taşıyan gemilerce yapılır" hükmü getirildi.

Alpulu Şeker Fabrikasının Kurulması

Kırklareli'nin Alpulu ilçesinde kurulan ve 26 Kasım 1926 tarihinde açılan **Alpulu Şeker Fabrikası** Türkiye'nin ilk şeker fabrikasıdır.

Halk Partisinin Kurulması

9 Eylül 1923 tarihinde İzmir'in kurtuluş gününün yıldönümünde Başkan olarak Gazi Mustafa Kemal ve Genel Sekreter olarak Recep Peker'in imzalarının bulunduğu bir dilekçe ile İçişleri Bakanlığı'na başvuru yapılarak **Halk Fırkası'nın (Partisinin)** kurulduğu ilan edildi.

Dolayısıyla Halk Partisinin kurulması Cumhuriyetin ilanından önce gerçekleşmiştir. Burada karıştırılmaması gereken bir durum vardır. 1 Eylül 1923 tarihinde kurulan Halk Partisi, Cumhuriyetin ilanından sonra 10 Kasım 1924 tarihinde alınan bir kararla "**Cumhuriyet Halk Fırkası**" da dönüştürüldü.

CEVAP E

22. İş Bankası'nın Kurulması

Tüccar grubu tarafından alınan "bir ticaret bankasının kurulma" kararı doğrultusunda 26 Ağustos 1924 tarihinde **İş Bankası** kuruldu. Cumhuriyet döneminin ilk ulusal bankası olan İş bankası ilk Genel Müdürü Celal Bayar'ın liderliğinde iki şube ve 37 personel ile hizmete başladı. Nominal sermayesi 1 milyon TL'ydi. Bu sermayenin fiilen ödenen 250 bin TL'lik bölümü ise bizzat Mustafa Kemal tarafından karşılandı.

Sümerbank'ın Kurulması

11 Temmuz 1933 tarihinde kurulan Sümerbank'ın amacı, Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nda kurulması planlanan fabrikalara kredi desteği sağlamaktır. Bu yatırımların finansmanı için Sovyetler Birliği'nden 8 milyon dolarlık kredi kullanıldı.

Halk Bankası ve Halk Sandıkları

23 Mayıs 1938 tarihinde kurulan Halk Bankası ve Halk Sandıkları'nın amacı, küçük esnaf ve sanatkârın kredi ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı (1934-1938)

1933 yılında Sovyetler Birliği'nden gelen teknik kurulların yardımı ile kurulacak sanayilerin türü, teknolojisi ve yer seçimini içeren raporlar hazırlandı. Bu hazırlanan raporlar doğrultusunda Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı (BBYSP) 8 Ocak 1934 yılında kamuoyuna sunuldu. BBYSP'nin öncelikli amacı temel ihtiyaç maddelerinin yurt içinde üretilmesini gerçekleştirmektir. Bu amaçla dokuma, maden, seramik, selüloz ve kimya sektörlerinde kamuya ait tesislerin kurulması öngörüldü. Böylece "üç beyaz" (un, şeker ve pamuklu dokuma) olarak adlandırılan temel ihtiyaç maddelerinden pamuklu dokumaya (tekstil sanayi) öncelik tanınmış oldu.

Kurulması planlanan tesislerde ileri teknoloji makinelerin kullanılması ve tesislerin dağılımının bölgesel dengesizliği azaltacak şekilde, dengeli olması planlandı. Ayrıca tesislerin kapasiteleri iç talep dikkate alınarak belirlendi. BBYSP'nin finansmanında iç ve dış kaynak olmak üzere iki kaynak kullanıldı. İç kaynak Sümerbank ve İş Bankası'ndan sağlanırken, dış kaynak Sovyetler Birliği ve İngiltere'den kullanılan krediler ile sağlandı. Finansman için özellikle Sümerbank görevlendirildi.

Sümerbank'a yüklenen görev; tekstil sektöründe ithal ikamesini sağlayarak, ithalata bağımlılığı azaltmak ve yoksul halk kitlelerine ucuz ürün satmaktır. Cam sanayinin finansmanını üstlenen İş Bankası oldu.

Görüldüğü gibi Halk Bankası Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı (BBYSP) sonrası kurulan bir bankadır.

CEVAP D

23. Hirts Raporu

1948 yılında ABD Federal Karayolları Örgütü Genel Müdür Yardımcısı Harold Hirts ve beraberindeki heyet, Türkiye'de karayolu ulaşımına yönelik yapılabilecek iyileştirmeler ve yatırımları yerinde görüp incelemek üzere Türkiye'ye geldi. Hirts ve beraberindeki heyet, Türkiye'deki gezilerini tamamlayarak Türkiye'deki yol ihtiyacı ve karayollarının örgütlenmesi hakkında "Hirts Raporu" olarak ta bilinen "Türkiye'nin Yol Durumu" başlıklı raporu Bayındırlık Bakanlığına sundu. Raporda yer alan önemli görüşler şu şekildedir:

- Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı "Karayolları Genel Müdürlüğü'nün kurulması ve genel müdürlüğe bağlı on bölge müdürlüğü'nün kurulması
- Karayolunun, demiryoluna nazaran daha kolay ve daha ucuz olması nedeniyle önceliğin karayolu yapımına verilmesi
- Karayolunun Van'a kadar uzatılması gerektiği ve bu bakımdan Türkiye'nin 35 bin km. uzunluğunda yeni yol yapımına ihtiyacı olduğu
- Amerika Yollar idaresine yetiştirilmek üzere teknik personel gönderilmesi
- Hibe edilen makinelerle yapılması uygun görülen yolların Amerikalı müteahhitler aracılığı ile yapılması

Hazırlanan bu rapor 8 Ağustos 1948 tarihinde hükümet tarafından kabul edildi. 1948-1950 yılları arasında Marshall Yardımı kapsamında karayolu yapımında harcanmak üzere Türkiye'ye 1 milyon 700 bin \$ nakit para ve iş makineleri hibe edildi. 16 Şubat 1950 tarihinde Karayolları Genel Müdürlüğü kuruldu. "Tekerlek Dönsün" sloganı ile işe başlayan Karayolları Genel Müdürlüğü, 1950 yılında 1.624 km. olan asfalt yolu 1963 yılına gelindiğinde 10.306 km. uzunluğuna erdirdi.

CEVAP A

24. 14 Ocak 1970 tarihinde kabul edilen 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile Bankanın yasal statüsünde, organizasyon yapısında ve yetki ile görevlerinde önemli değişiklikler gerçekleştirildi. 1715 sayılı Kuruluş Kanunu'nda A sınıfı hisseler Hazineye ait olup, Bankanın bağımsızlığının güçlendirilmesi amacıyla bu hisselerin toplam sermayenin yüzde 15'inden fazla olamayacağı belirtilmişti. Ancak 14 Ocak 1970 tarihinde kabul edilen 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile Hazinesinin sahip olduğu sermaye payının yüzde 51'den az olamayacağı hükme bağlandı.

CEVAP C

25. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

13 Ocak 1982 tarihinde 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile Türkiye'nin ilk düzenleyici ve denetleyici üst kurulu olan **Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)** kuruldu. SPK'nın amacı, sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışması ve yatırımcıların hak ve yararlarının korunması olarak açıklandı.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)

22 Temmuz 1983 tarihinde TCMB bünyesinde tasarruf mevduatını sigorta etmek üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) kuruldu.

İstanbul Menkul Kıymet Borsası (İMKB)

18 Aralık 1985 tarihinde, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Yönetmeliği Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi ve 26 Aralık 1985 tarihinde borsa faaliyetine başladı.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

27 Kasım 1994 tarihinde 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun yürürlüğe girdi. Bu kanun ile Özelleştirme Yüksek Kurulu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kuruldu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Türkiye'de tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak, bankalar ve özel finans kurumlarının piyasa disiplini içerisinde sağlıklı, etkin ve dünya ölçeğinde rekabet edebilir bir yapıda işleyişi için uygun ortamı yaratmak bu sayede ülkenin uzun vadeli büyümesine ve istikrarına katkıda bulunmak amacıyla 23 Haziran 1999 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile kuruldu. 31 Ağustos 2000 tarihinde faaliyetine başladı.

CEVAP A

26. Yol Vergisi

19 Ocak 1925 tarihinde 23 maddeden oluşan 542 sayılı **Yol Mükellefiyeti Kanunu** çıkartıldı. Kanuna göre, Türkiye’de oturan 18–60 yaş arasındaki erkekler yol vergisine tabi tutuldu. Ancak sakatlığı tespit edilen fakirler, öğrenciler, askerler ve altı çocuğu olanlar vergiden muaf oldu.

Varlık Vergisi

Devlet savaş sırasında elde edilen olağanüstü kazançları vergilendirmek amacıyla 11 Kasım 1942 tarihinde **Varlık Vergisi Kanununu** çıkardı. Varlık vergisi, savaş koşulları altında servet sahiplerinden alınan ve örnekleri İngiltere, ABD, Almanya ve İsviçre gibi ülkelerde de görülen yaygın bir uygulamadır. Söz konusu ülkelerde de savaş giderlerinin önemli bir bölümü, bir defaya mahsus olmak üzere konulan bu tür vergilerle karşılandı.

Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)

6 Haziran 2002 tarihinde 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) Kanunu kabul edildi ve 12 Haziran 2002 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), belirli mal veya ürünler üzerinden maktu veya oransal olarak alınan bir harca vergisidir. Avrupa Birliği ile uyum yasaları çerçevesinde yasalaşan bu verginin Avrupa Birliği’nde uygulanmasındaki amaç, gelir elde etmekten ziyade sosyal fayda sağlamaktır. Bu nedende ÖTV, lüks (mücevher, kürk vb.), sağlığa zararlı (alkol, sigara vb.), çevreye zararlı (benzin vb.) mallara uygulanır.

CEVAP D

27. KUR GEÇİŞKENLİĞİ

Bir ekonomide yaşanan çok yüksek kur artışı ya da azalışına kur şoku denir. Döviz kuru enflasyonun temel belirleyicilerinden biridir. Döviz kurunda yaşanan değişim doğrudan ithal edilen ürünlerin ve üretim sürecinde ithal girdi kullanılan ürünlerin fiyatlarını etkiler. Döviz kurundaki değişimlerin enflasyonda da değişimlere neden olmasına kur geçişkenliği denir. Türkiye’de 2017 yılında ortalama dolar kuru 1\$=3,648 TL iken 2018 yılında ortalama dolar kuru 1\$=4,813 TL’ye yükselmiştir. Bu yaşanan bir kur şokudur. 2017 yılında ortalama dolar kuru 1\$=3,648 TL iken Aralık ayına ait TÜFE değeri 327,41 olarak gerçekleşirken, 2018 yılında ortalama dolar kuru 1\$=4,813 TL iken, Aralık ayına ait TÜFE değeri 393,88 olarak gerçekleşmiştir. Dikkat edilirse ortalama dolar kurunda meydana gelen artış Aralık ayına ait TÜFE değerinin de artmasına neden olmuştur. Böylece 2018 yılı yıllık enflasyon oranı:

2017 yılı Aralık ayı TÜFE değeri=327,41

2018 yılı Aralık ayı TÜFE değeri=393,88

Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim Oranı

$$= \frac{393,88 - 327,41}{327,41} \cdot 100 = \% 20,30$$

Görüldüğü gibi 2017 yılında % 11,92 olan yıllık enflasyonun 2018 yılında % 20,30’a yükselmesinin temel nedeni kur geçişkenliğidir.

Döviz Kuru ↑

Kur-Geçişkenliği ▶

Enflasyon ↑

CEVAP E

28. TÜİK İşgücü istatistiklerine göre, 2021 yılı işsizlik oranı %12 olarak açıklandı. Erkeklerde bu oran %10,7 olarak açıklanırken, kadınlarda %14,7 olarak açıklandı.

CEVAP C

29. Kurum ve kuruluşlar, başvuru üzerine istenen bilgi veya belgeye erişimi **on beş iş günü** içinde sağlarlar.

Ancak istenen bilgi veya belgenin,

- Başvurulan kurum ve kuruluş içindeki başka bir birimden sağlanması
- Başvuru ile ilgili olarak bir başka kurum ve kuruluşun görüşünün alınmasının gerekmesi veya
- Başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarında

bilgi veya belgeye erişim **otuz iş günü** içinde sağlanır. Bu durumda, sürenin uzatılması ve bunun gerekçesi başvuru sahibine **yazılı olarak ve on beş iş günlük** sürenin bitiminden önce bildirilir.

Kurum ve kuruluşlar, bilgi edinme başvurularıyla ilgili cevaplarını **yazılı olarak** veya **elektronik ortamda** başvuru sahibine bildirirler. **Başvurunun reddedilmesi hâlinde bu kararın gerekçesi ve buna karşı başvuru yolları belirtilir.**

Bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibi, **yargı yoluna başvurmadan önce** kararın tebliğinden itibaren **on beş gün** içinde **Kurula itiraz edebilir.** Kurul, bu konudaki kararını **otuz iş günü** içinde verir. Kurum ve kuruluşlar, **Kurulun istediği her türlü bilgi veya belgeyi on beş iş günü** içinde vermekle yükümlüdürler.

CEVAP C

30.

2 ÜYE	Yargıtay genel kurulunun kendi kurumları içinden önereceği ikişer aday arasından	Danıştay genel kurulunun kendi kurumları içinden önereceği ikişer aday arasından	
3 ÜYE	Anayasa Hukuku profesör veya doçenti	İdare Hukuku profesör veya doçenti	Ceza Hukuku profesör veya doçenti
1 ÜYE	Türkiye Barolar Birliğinin baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip kişiler içinden göstereceği iki aday arasından		
2 ÜYE	En az genel müdür düzeyinde görev yapmakta olanlar arasından		
1 ÜYE	Adalet Bakanının önerisi üzerine bu Bakanlıkta idarî görevlerde çalışan hâkimler arasından		

CEVAP D

31. Kurul Başkanı, kurul üyelerince kendi aralarından seçilir. Kurul, **en az ayda bir defa** veya ihtiyaç duyulduğu her zaman Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Kurul üyelerinin görev süreleri **dört yıldır.** **Görev süresi sona erenler yeniden seçilebilirler.** Görev süresi dolmadan görevinden ayrılan üyenin yerine aynı usule göre seçilen üye, yerine seçildiği üyenin görev süresini tamamlar. Yeni seçilen Kurul göreve başlayıncaya kadar önceki Kurul görevine devam eder. Kurulun sekretarya hizmetleri **Adalet Bakanlığı** tarafından yerine getirilir.

CEVAP D

32. **10 Aralık 1948'de** BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Başlangıç kısmı ve 30 maddeden oluşmaktadır. Kişisel, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel tüm hak kategorilerine yer vermiştir. Hukuki olarak anlaşma özelliği taşımadığı için **bağlayıcı değildir** ve imzalayan ülkeler nezdinde her hangi bir yükümlülük oluşturmaz.

CEVAP C

33.

1. Sözleşmeye Dayalı Koruma Usulleri

- Rapor
- Devletlerarası Şikayet
- Bireysel Başvuru
- Soruşturma
- İşkenceye Karşı Sözleşmeye Göre Tesis Edilen Tutuklama Merkezlerini Ziyaret Sistemi

CEVAP E

34. Bir üye devlet başka bir üye devlete karşı anlaşmanın gereklerini yerine getirmediği için işlem başlatabilir. Buna göre sözleşmeye taraf devletlerden biri sözleşme hükümlerini uygulamadığı gerekçesiyle diğer devletin dikkatini çeker ve şikayeti alan devlet şikâyette bulunan devlete durumu izah eden bir açıklama veya başka bir yazılı cevap gönderir. Şikayeti alan devlet belli bir süre içinde itiraz konusu uygulamayı tatmin edici şekilde düzenlemezse her iki taraf konuyu komitenin önüne getirme hakkına sahiptirler.

Komite ihbarı aldığı tarihi takiben yasal süre içinde bir rapor hazırlar ve taraf devletlere gönderir.

Devletlerarası Şikayet Usulünün Yer Aldığı Sözleşmeler

- KİŞİSEL VE SİYASAL HAKLAR SÖZLEŞMESİ
- GÖÇMEN İŞÇİLER SÖZLEŞMESİ
- İŞKENCEYE KARŞI SÖZLEŞME
- HER TÜRLÜ İRK AYRIMCILIĞININ KALDIRILMASINA DAİR ULUSLARARASI SÖZLEŞME

CEVAP A

ALAN BİLGİSİ ÇÖZÜMLERİ

1. Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır. Siyasî partiler, partiye üye olma yeterliğine sahip en az otuz Türk vatandaşı tarafından kurulur.

1982 Anayasa'sının siyasi partilerin uyacakları esaslar başlıklı 69. Maddesinde açıkça belirtildiği üzere Siyasi partiler, ticari faaliyetlere girişemezler.

CEVAP A

2. 1982 Anayasa'sının TBMM'nin görev ve yetkileri başlıklı 87. Maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilanına karar verebilir. Ancak bu hükme yine 169. Madde ile istisna getirilmiştir.

Madde hükmüne göre; "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz.

CEVAP E

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisçe başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.

Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılamaz.

Ancak;

- Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali
- Seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır.

CEVAP E

4. Devletin temel amaç ve görevleri;

- Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü,
- ülkenin bölünmezliğini,
- Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak,
- kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak;
- kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

CEVAP A

5. 1982 Anayasa'sının Türk vatandaşlığı kenar başlıklı 66 maddesine göre;

Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür. Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk'tür. Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hallerde kaybedilir. Hiçbir Türk, vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz. Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.

Dikkat edilecek olursa Anayasamızda vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yoluna başvurulmaması bir yana başvurunun engellenmesi bile yasaklanmıştır.

CEVAP E

6. Siyasi partiler tüzüklerini ihlal etmeleri yada suç sayılan faaliyetlerin odağı haline gelmeleri durumunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu tarafından temelli olarak kapatılırlar. Genel Kurul kapatma kararını toplantıya katılanların 2/3 ünün oyuyla alır. Genel Kurulun kapatma hususunda verdiği kararlar kesindir. Temelli kapatılan partinin başka bir ad altında kurulması açık anayasal hükümle yasaklanmıştır. Ancak ne Anayasamızda ne de 2820 sayılı siyasi partiler kanununda kapatma davası reddedilen parti hakkında tekrar kapatma davası açılması için bir süre sınırı vardır. Yani parti kapatma davası reddedilse dahi başka sebeplerle aynı dava tekrar açılabilir. Fakat, aynı sebeple aynı davanın açılması kesin hüküm nedeniyle mümkün değildir.

CEVAP D

7. TBMM seçimleri 5 yılda bir Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile birlikte yapılır. Ancak 5 yıllık süre dolmadan önce TBMM veya Cumhurbaşkanı seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Gerek TBMM gerekse de Cumhurbaşkanı seçimlerin yenilenmesine karar verdiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

CEVAP C

8. Anayasa Mahkemesi ilk inceleme aşamasında, mahkemelerden itiraz yoluyla gelen işlerde şu hususları değerlendirir.

- Mahkeme önünde bakılmakta olan bir davanın bulunup bulunmadığı,
- Davaya bakan merciin mahkeme niteliğinde olup olmadığı,
- İtirazı yapılan normun o davaya uygulanacak norm olup olmadığı,
- Davaya bakan mahkemenin Anayasa'ya aykırı gördüğü norm için gerekçesini belirtip belirtmediği,
- Davaya bakan mahkemenin söz konusu davaya bakmakta görevli ve yetkili olup olmadığı,
- Anayasa Mahkemesi'nin daha önceden işin esasına girerek verdiği bir ret kararı var ise on yıllık sürenin geçip geçmediği,

CEVAP C

9. Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır.

Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak 3 durumda karar verilebilir.

Söz konusu haller

- Genel ahlakın kesin olarak gerekli kıldığı haller
- Kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı haller
- Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla konulan hallerdir.

CEVAP C

10. Anayasa Mahkemesi üyeleri 12 yıl için seçilirler. Bir kimse iki defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez. Anayasa Mahkemesi üyeleri 65 yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar.

Zorunlu emeklilik yaşından önce görev süresi dolan üyelerin başka bir görevde çalışmaları ve özlük işleri kanunla düzenlenir.

Anayasa Mahkemesi üyeliği, bir üyenin hâkimlik mesleğinden çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymesi hâlinde kendiliğinden; görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceğinin kesin olarak anlaşılması hâlinde de, Anayasa Mahkemesi üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile sona erer.

Yukarıda belirttiğimiz üzere Anayasa Mahkemesi üyeleri 2 defa seçilemez. Bu nedenle bir kimse en fazla 2 defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilebilir ifadesi hatadır.

CEVAP B

11. Yürütme bölümü 1982 Anayasasında 101. Madde ile 137. Madde arasında düzenlenmiştir. Sorumuza dönecek olursak; A seçeneğinde yer alan Yükseköğretim üst kuruluşları 131. Maddede, B seçeneğinde yer alan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 133. Madde de, C seçeneğinde yer alan kanunsuz emir 137. Madde de, D seçeneğinde yer alan Yönetmelikler 124. Madde de düzenlenmiştir. Görüleceği üzere bu maddeler yürütme bölümünde düzenlenmiştir. Ancak E seçeneğinde yer alan yüksek seçim kurulu 79. Maddede de yani yasa bölümünde düzenlenmiştir

CEVAP E

12. Egemenliğin kaynağına göre devlet şekillerinden biri olan meşruti monarşi, egemenliğin tek kişiye ait olduğu mutlak monarşinin aksine, monarkın yetkilerinin bir anayasa ile sınırlandırıldığı ve yetkilerini halk tarafından seçilen bir meclisle paylaştığı yönetim biçimidir. Osmanlı Devleti I. Ve II. Meşrutiyet dönemlerinde meşruti monarşi ile yönetilmiştir.

CEVAP C

13. 1982 Anayasasının mülkiyet kenar başlıklı 35. Maddesine göre; Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz. Açıklama da yer alan ancak kamu yararı amacıyla ifadesinde de açıkça anlaşılacağı üzere mülkiyet hakkı için öngörülen tek sınırlama sebebi kamu yararadır.

CEVAP D

14. Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Yönetmelikler hukukun genel ilkelerine aykırı olamaz ve daha önce kanunla düzenlenmiş bir konuda yönetmelik çıkarılamaz.

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişilerinin;

- İşbirliğine, yetki ve görev alanlarına ait hükümleri düzenleyen,
- Kamu personeline ait genel hükümleri kapsayan,
- Kamuyu ilgilendiren, Yönetmelikler Resmi Gazete'de yayımlanır.

Ancak, milli emniyet ve milli güvenlikle ilgili olan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmelikler yayımlanmaz.

Hiyerarşik üst ile hiyerarşik astın çıkarmış oldukları yönetmelikler arasında çatışma olması durumunda üstün yönetmeliği uygulanır. Görüleceği üzere yönetmelikler arasında hiyerarşi ilişkisi mevcuttur

CEVAP B

15. Yetki genişliği, merkeze danışmadan karar alabilme yetkisidir. Sadece il idaresinde valiye tanınan bir yetkidir ve merkezden yönetimin sakıncalarını hafifletmek amacıyla düzenlenmiştir. Yetki genişliği çerçevesinde çalışan amir bu yetkiyi yine merkez adına ve milli bir kamu hizmetini yerine getirmek için kullanır. Yetki genişliği neticesinde elde edilen gelirler ve yapılan harcamalar merkezi idarenin bütçesine aittir. Yetkiyi kullanan amirin yani valinin merkezin hiyerarşisine tabi olmaya devam ettiğini gözden kaçırmayın.

CEVAP D

16. Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır. Kabahat, icrai veya ihmali davranışla işlenebilir. İhmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için kişi açısından belli bir icrai davranışta bulunma hususunda hukuki yükümlülüğün varlığı gereklidir. Fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmamış çocuk hakkında idari para cezası uygulanamaz.

CEVAP C

17. Dilekçe hakkının kullanılmasına dair Kanunun amacı, Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma haklarının kullanılma biçimini düzenlemektir.

Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine en geç otuz gün içinde gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç ayrıca bildirilir.

CEVAP D

18. İdareyi o işlemi yapmaya iten, idarenin işlemine gerekçe oluşturan somut olay, olgu veya hukuki işleme sebep unsuru denir.

Sebep unsuru, şu şekillerde düzenlenmiş olabilir:

Kanunda açıkça ve doğrudan doğruya belirtilmiş olması: Kanun belli bir işlemin yapılmasını bazı somut olay ya da olguların gerçekleşmesine bağlayabilir. Burada idarenin yetkisine bağlı yetki adı verilir. Örneğin, siyasi faaliyette bulunan kamu görevlisine kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilmesi

Mevzuatta işlemin sebep unsurunun soyut kavramlar kullanılarak belirtilmesi: Bu durumda kanunda işlemin sebep unsuru somut olarak şu olursa şu işlem yapılır şeklinde değil, soyut kavramlar kullanılarak öngörülmektedir. Örneğin Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanun’a göre “Vali, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işleme sinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı 1 ayı aşmamak üzere erteleyebilir.”

Sebep unsurunun kanunda gösterilmemesi: Burada idarenin takdir yetkisi vardır; somut bir sebep ya da soyut bir kavram yoktur. İdare takdir yetkisini kullanırken dahi mutlaka işlemin dayandığı bir somut olay ya da olgu olmalıdır. İşlemlerle ilgili bir dava açılması halinde; idare bu somut olay ya da olguyu mahkemeye sunacaktır.

CEVAP C